

Sygn. akt IX C 796 / 11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2012 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu IX Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSR Krzysztof Rudnicki**

Protokolant **Małgorzata Wąchała**

po rozpoznaniu w dniu 15.06.2012 r.

we W.

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. P.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu we W.**

o zapłatę 10 000 zł

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego **1 200 zł** kosztów procesu;

III. obciąża Skarb Państwa niepokrytymi kosztami sądowymi.

IX C 796 / 11

UZASADNIENIE

Powód A. P. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego we W. 10 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty i kosztami procesu.

Powód powołał się na przepisy art. 77 Konstytucji RP, art. 417 § 1 kc, art. 3 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Podał, że przebywał u pozwanego jako odbywający karę pozbawienia wolności od dnia 26.08.2011 r. do dnia 31.08.2011 r. W okresie od 26.08.2011 r. do 29.08.2011 r. pozwany nie zapewnił powodowi celi mieszkalnej przeznaczonej dla osób niepalących, do których zalicza się powód. Ponieważ prawo nakazuje zapewnić osobie izolowanej celę zgodnie z deklaracją odnośnie używania wyrobów tytoniowych, pozwany ponosi całkowitą odpowiedzialność za zaistniałą sytuację. Według powoda jest oczywiste, iż doszło do wyrządzenia mu poważnej szkody niematerialnej. Dlatego wystąpił o odszkodowanie.

Pozwany Skarb Państwa – Areszt Śledczy we W. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów procesu.

Podniósł, że powód niecałe 3 dni przebywał w celi z osobami palącymi. Zarzucił, że powództwo jest całkowicie bezzasadne, bowiem nie jest prawdą, aby powód doznał jakiegokolwiek szkody lub krzywdy. Z danych ewidencyjnych

powoda wynika, że powód od 2005 r. odbywał wielokrotnie karę pozbawienia wolności, m.in. za czyny z art. 279 § 1, 286 § 1, 270 § 1, 275 § 1 i 3, 276 kk. W AŚ we W. powód przebywał jedynie od 26.08.2011 r. do 31.08.2011 r. Tak krótki okres pobytu w ogóle nie daje jakichkolwiek podstaw do twierdzenia, aby powód doznał szkody

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny.

Powód został przewieziony z Aresztu Śledczego w K. do Aresztu Śledczego we W. w związku z transportowaniem docelowo do Zakładu Karnego w W. w celu dalszego odbywania kary pozbawienia wolności w piątek 26.08.2011 r. późnym popołudniem. Na miejscu obecny był wychowawca dyżurny Ł. B..

W notatce służbowej sporządzonej po przyjęciu powoda kpt. Ł. B. zanotował, iż powód oświadczył, że jest osobą palącą.

Powód został umieszczony w celi na oddziale przejściowym (...) wraz trzema innymi osadzonymi. Współosadzeni byli osobami palącymi. Palili przez cały czas, co 10-15 minut, do 15 papierosów dziennie.

W celi było małe okienko, w celi unosił się dym, nie było dobrej wentylacji.

Powód nie zwracał się do współosadzonych z prośbą, aby nie palili.

/ dowód: akta osobowe powoda; zeznania powoda A. P. – k. 33-34; zeznania

świadka T. L. – k. 81 /

Powód zgłosił strażnikowi, że zaistniała pomyłka, gdyż jest on osobą niepalącą. Strażnik poinformował powoda, że trzeba poczekać do poniedziałku.

W poniedziałek 29.08.2011 r. powód odmówił przejścia do innej celi na oddziale (...), kiedy usłyszał, że jest to cela dla palących. Został doprowadzony do wychowawczyni Oddziału (...) K.S.. W rozmowie z nią oświadczył, że jest niepalący. Został umieszczony w celi dla osób niepalących na Oddziale (...). K. S. umieściła adnotację na notatce sporządzonej dnia 26.08.2011 r.

W dniu 30.08.2011 r. powód został przewieziony z Aresztu Śledczego we W. do Zakładu Karnego w W..

/ dowód: akta osobowe powoda zeznania powoda A. P.; zeznania świadka

K. S. – k. 98-99 /

Powód i T. L. oraz pozostali współosadzeni w celi zostali przywiezieni do Aresztu Śledczego we W. jako jedna grupa oraz opuścili Areszt w tej samej grupie.

/ dowód: zeznania świadka T. L. /

Weryfikacja, czy osadzony nowoprzyjęty jest osobą palącą czy nie następuje podczas rozmowy po przyjęciu prowadzonej przez wychowawcę.

Zdarzają się sytuacje, w których osadzeni zmieniając swoją deklarację, np. aby uzyskać zmianę celi.

Same cele są kwalifikowane jako przeznaczone dla palących lub niepalących w zależności od potrzeb, od ilości osób osadzonych w poszczególnych kategoriach.

/ dowód: zeznania świadka K. S. /

Powód odbywał karę pozbawienia wolności w latach 1990, 1992-1993, 1994, 1997-1998,

2000-2003 oraz od 2005 r. do 03.01.2012 r. za przestępstwa z art. 279 § 1 kk w zw. z art. 64 § 2 kk, art. 263 § 2 kk, art. 270 § 1 i 3 kk, art. 272 kk, art. 273 kk, art. 275 § 1 kk, art. 276 kk, art. 286 § 2 kk w zw. z art. 64 § 2 kk, art. 56 upn.

W dniu 28.08.2006 r. w K. powód złożył oświadczenie, że jest niepalący.

/ dowód: akta osobowe powoda /

W dniu 12.12.2002 r. w Oddziale Laryngologii Szpitala Aresztu Śledczego w B. powód został poddany zabiegowi operacyjnemu usunięcia polipa krtani. Jako zalecenie le-karz prowadzący wskazał zakaz palenia.

/ dowód: karta informacyjna – k. 33 /

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Powód dochodzi zapłaty 10 000 zł zadośćuczynienia w związku z osadzeniem w pozwany Areszcie Śledczym we W. w okresie od dnia 26.08.2011 r. do dnia 29.08.2011 r. w celi dla osób palących.

Podstawę do żądania zadośćuczynienia mogą stanowić przepisy art. 445 § 1 kc, zgodnie z którym sąd może przyznać poszkodowanego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę doznaną w wyniku uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, lub art. 448 kc, zgodnie z którym w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Powód nie wykazał, aby w wyniku osadzenia w celi wraz z osobami palącymi doznał rozstroju zdrowia, ani nawet na takie okoliczności się nie powoływał. Tym samym nie zachodzi podstawa do przyznania zadośćuczynienia przewidziana w art. 448 kc. Można rozważać za-tem zasadność roszczenia powoda jako zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda w związku z naruszeniem przepisów regulujących warunki odbywania kary pozbawienia wolności.

Powód powołał się w pozwie na naruszenie art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 04.12.1950 r., który stanowi, że nikt nie może być poddany torturom ani niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu, i wprowadza obowiązek władzy publicznej zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych godziwych i humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nienaruszających godności ludzkiej.

Zatem powód wywodzi swoje roszczenie z faktu osadzenia go w pozwany Areszcie Śledczym w warunkach stanowiących poniżające lub niehumanitarne traktowanie powodujące naruszenie jego godności.

Zgodnie z art. 24 § 1 kc, ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne; w razie dokonania naruszenia może żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności, ażeby złożyła oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie; wreszcie na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego. Z kolei art. 448 kc stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Do dóbr osobistych podlegających ochronie prawnej zaliczyć należy godność osobistą, mimo że nie jest ona wprost wymieniona w art. 23 kc, zawierającym jedynie przykładowy katalog dóbr osobistych. Godność jako przedmiot szczególnej ochrony prawnej wymieniona została natomiast w art. 30 Konstytucji, zgodnie z którym przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicz-

nych. Prawo do godnego odbywania kary pozbawienia wolności niewątpliwie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie, a działania naruszające te dobra mogą rodzić odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 24 i 448 kc – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17.03.2010 r., II CSK 486/09.

Powód powołał się w pozwie także na przepisy art. 77 Konstytucji RP, art. 417 § 1 kc, art. # Konwencji o Ochronie Praw Człowieka.

Art. 417 § 1 kc stanowi podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Przepis ten jest rozwinięciem normy rangi konstytucyjnej wyrażonej w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, zgodnie z którym każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jak została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej.

Wynikająca z art. 417 kc oraz z art. 77 Konstytucji RP odpowiedzialność Skarbu Państwa jest odpowiedzialnością za samo naruszenie prawa przy wykonywaniu władzy publicznej, jest oderwana od zawinienia. Również przepisy art. 24 kc i 448 kc stanowiące podstawę roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych, nie wymagają dla obciążenia sprawcy tego naruszenia wykazania po jego stronie winy oraz przewidują domniemanie bezprawności jego działania (zob. uchwałę Sądu Najwyższego (7) z dnia 18.10.2011 r., III CZP 25/11).

Powód zarzucił pozwanemu naruszenie zasad odbywania kary pozbawienia wolności przez osadzenie go w celi z osobami palącymi.

Zgodnie z art. 102 pkt 1 kkw skazany ma prawo do odpowiedniego ze względu na zachowanie zdrowia wyżywienia, odzieży, warunków bytowych, pomieszczeń oraz świadczeń zdrowotnych i odpowiednich warunków higieny. Zgodnie zaś z art. 110 § 2 kkw przy umieszczeniu skazanego w celi mieszkalnej bierze się pod uwagę w szczególności:

1. decyzję klasyfikacyjną,
2. konieczność oddzielenia skazanego od tymczasowo aresztowanego,
3. potrzebę zapewnienia porządku oraz bezpieczeństwa w zakładzie karnym,
4. zalecenia lekarskie, psychologiczne i rehabilitacyjne,
5. potrzebę kształtowania właściwej atmosfery wśród skazanych.

Zgodnie z § 10 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności wychowawca przeprowadza ze skazanym rozmowę wstępną, która ma na celu ustalenie niezbędnych informacji, zapewniających prawidłowe wykonanie kary pozbawienia wolności.

Do istotnych elementów sprawdzania informacji dotyczących osoby osadzonego i warunków, w jakich odbywać będzie on karę pozbawienia wolności należy także ustalenie, czy przyjmowany do jednostki penitencjarnej jest osobą palącą czy nie. Osobno osadza się palących i niepalących, oczywiście mając na uwadze potrzebę ochrony zdrowia oraz odpowiednich warunków bytowych tych ostatnich. Według § 6 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20.06.2011 r. w sprawie szczegółowych warunków używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podlegających Ministrowi Sprawiedliwości oraz w środkach przewozu osób (Dz.U. Nr 135, poz. 795) wydanego na podstawie art. 5a ust. 2 ustawy z dnia 09.11.1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. z 1996 r., Nr 10, poz. 55 ze zm.) na terenie aresztów śledczych oraz zakładów karnych typu zamkniętego dopuszcza się możliwość używania wyrobów tytoniowych przez osadzonych w celach mieszkalnych, które są wyodrębnione w sposób uniemożliwiający oddziaływanie dymu tytoniowego na osoby niepalące, zaś dla osadzonych używających wyrobów tytoniowych wyznacza się odrębne cele mieszkalne.

Powód wykazał w procesie, że został osadzony wraz z osobami palącymi, co potwierdzają zeznania samego powoda, zeznania świadka T. L., świadka K. S. oraz wpis w aktach osobowych powoda. Wobec niestawiennictwa świadka Roberta Pękali sąd pominął dowód z jego zeznań, albowiem stał się on w istocie zbędny dla rozpoznania sprawy. Świadek ten najprawdopodobniej jedynie potwierdziłby okoliczności podane przez T. L. i powoda.

Powód twierdzi, że jest osobą niepalącą. Mając na uwadze, iż składał takie oświadczenie jeszcze w 2006 r., co jest uwidocznione w jego aktach osobowych, w 2002 r. został poddany zabiegowi laryngologicznemu i lekarz zakazał mu palenia tytoniu, a także powołanie tej okoliczności w rozmowie z wychowawczynią K.S.nieżwłocznie po umieszczeniu na Oddziale (...), należy stwierdzić, że istotnie powinien być zostać zakwalifikowany po przyjęciu do Aresztu Śledczego we W.do umieszczenia w celi dla niepalących. Tym samym pozwany Areszt Śledczy, umieszczając powoda nieprawidłowo w celi z osobami palącymi naruszył zasady rozmieszczania oddzielnie osób palących i niepalących. Nie ulega wątpliwości, że było to powodowane późnym przyjęciem powoda do Aresztu Śledczego po godzinach pracy administracji, kiedy to rozmowa informacyjna została przeprowadzona w warunkach dyżuru. Nie można wykluczyć ani sytuacji, w której nie było możliwości skierowania powoda na oddziale przejściowym do innej celi ani też sytuacji, w której powód wbrew swojej deklaracji został określony jako palący. Powód zeznał, że od razu wskazywał, iż jest osobą niepalącą i nie może być osadzony z osobami palącymi w jednej celi. Brak jest okoliczności pozwalających na przyjęcie, że powód zadeklarował, aby miał być osobą palącą. Oprócz samej notatki służbowej nic na to nie wskazuje, a notatka ta nie została potwierdzona ani dodatkowym oświadczeniem powoda ani jego podpisem.

Pozwany dopuścił się zatem wobec powoda naruszenia jego dobra osobistego w postaci prawa do godnego odbywania kary pozbawienia wolności.

Nie oznacza to jednakże, aby usprawiedliwione było nie tylko żądanie zadośćuczynienia w kwocie 10 000 zł, ale wręcz w ogóle zgłoszenie żądania zadośćuczynienia.

Zgodnie bowiem z art. 448 kc sąd może przyznać odpowiednią sumę zadośćuczynienia w razie naruszenia dóbr osobistych, co oznacza, że nie zachodzi w tym zakresie automatyzm działania, sąd rozważa wszelkie okoliczności sprawy.

Zadośćuczynienie za doznaną krzywdę stanowi świadczenie, które ma na celu złagodzenie skutków doznanej krzywdy. Krzywdy takiej nie da się w pełni przeliczyć tak, jak szkody majątkowej. Nie ma ona żadnego wzorca, nie podlega żadnej standaryzacji i każdorazowo jest oceniana w okolicznościach konkretnego przypadku. Ustalenie sumy zadośćuczynienia na poziomie odpowiednim uwzględniać winno wszystkie istotne okoliczności sprawy. Zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny. Jego wysokość musi uwzględniać rodzaj naruszonego dobra, charakter, rozmiar naruszenia, natężenie odczuwanych skutków, ich długotrwałość.

Naprawienie szkody niemajątkowej (krzywdy) nie ogranicza się jednak wyłącznie do przyznania rekompensaty pieniężnej, ani też ta rekompensata nie stanowi jednoznacznej i pewnej konsekwencji stwierdzenia, że do naruszenia dóbr osobistych. Przepis art. 24 kc wskazuje na możliwość żądania zadośćuczynienia w dalszej dopiero kolejności, dając pierwszeństwo środkom niemajątkowym, usunięciu naruszenia i złożeniu odpowiedniego oświadczenia. Powód nie uzasadnił, dlaczego w jego sytuacji należy w ogóle rozważać przyznanie zadośćuczynienia, na czym ma polegać potrzeba udzielenia jego dobrom osobistym ochrony prawnej przy wykorzystaniu tego właśnie środka prawnego, w tym dlaczego np. złożenie stosownego oświadczenia (np. przeprosin) nie byłoby wystarczające.

Mając możliwość ustalenia odpowiedniego (stosownego, właściwego, adekwatnego do okoliczności sprawy) wymiaru zadośćuczynienia wedle swego uznania Sąd może także przyjąć, że w konkretnych okolicznościach nie zachodzi potrzeba zadośćuczynienia za krzywdę moralną poprzez jej zrekompensowanie w formie pieniężnej. Nie każde naruszenie dóbr osobistych rodzi prawo do żądania zadośćuczynienia – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07.12. 2011 r., V CSK 113/11, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24.07.2008 r. I ACa 1150/06.

Mając powyższe na względzie Sąd uznał zatem, że powód jedynie w niewielkim zakresie został dotknięty odbywaniem kary pozbawienia wolności w warunkach naruszających jego godność. Powód przebywał bowiem w celi dla palących w piątek wieczorem, sobotę, niedzielę i poniedziałek rano, a zatem dwa i pół dnia. Zatem okres przebywania w celi dla palących w zestawieniu z całym wymiarem kary pozbawienia wolności był nieznaczny.

Ponadto powód – jak wynika z jego akt osobowych – był wcześniej wielokrotnie karany i odbywał karę pozbawienia wolności, a skazywany był w warunkach powrotu do przestępstwa po odbyciu takiej kary (art. 64 § 1 kk). Powód świadomy jest tym samym warunków panujących w zakładach karnych i aresztach śledczych, także tego, że wielokrotnie nie uda się uniknąć kontaktu z palącymi współosadzonymi.

Powód zeznał, że nie zwracał się do współosadzonych o ograniczenie palenia, co potwierdził świadek T. L.. Powód jednakże jako doświadczony bywalec zakładów karnych, deklarujący przynależność do podkultury przestępczej, nie powinien mieć szczególnych trudności, jeśli nie z przekonaniem towarzyszy, aby ze względu na niego ograniczyli palenie, to choćby z podjęciem próby wyjaśnienia im swojej sytuacji, zwłaszcza, gdy – jak zeznał świadek T. L. – w tej samej grupie przyjechali i wyjechali z W., a zatem nie byli w stosunku do siebie osobami całkowicie obcymi.

Należy zgodzić się z pozwanym, iż powód nie wykazał, by wskutek osadzenia przez dwa dni w celi dla palących doznał krzywdy w rozmiarze, który dawałby podstawę do uznania dochodzonej przez powoda kwoty 10 000 zł za stosowne zadośćuczynienie w rozumieniu art. 448 kc.

Sąd oddalił zatem powództwo w całości jako nieusprawiedliwione wynikami przeprowadzonego postępowania dowodowego.

Pozwanemu jako wygrywającemu sprawę przysługuje zgodnie z art. 98 kpc zwrot kosztów procesu obejmujących wynagrodzenie radcy prawnego w kwocie 1 200 zł ustalonej na podstawie § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Wobec zwolnienia powoda od kosztów sądowych obciążają one ostatecznie Skarb Państwa – art. 113 uksc.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, sąd podjął rozstrzygnięcia zawarte w sentencji wyroku.